

Πολιτική ανταγωνισμού

Ο κύριος στόχος των κανόνων ανταγωνισμού της ΕΕ είναι να καταστεί δυνατή η ορθή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς της Ένωσης ως βασικής κινητήριας δύναμης για την ευημερία των πολιτών, των επιχειρήσεων και της κοινωνίας της ΕΕ στο σύνολό της. Για τον σκοπό αυτό, η Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) περιλαμβάνει κανόνες που αποσκοπούν στην πρόληψη των περιορισμών και των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού στην εσωτερική αγορά. Ειδικότερα, η ΣΛΕΕ απαγορεύει τις περιοριστικές του ανταγωνισμού συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων και την κατάχρηση κυρίαρχων θέσεων από επιχειρήσεις με δεσπόζουσα θέση, οι οποίες μπορούν να επηρεάσουν αρνητικά το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών. Επιπλέον, οι συγχωνεύσεις επιχειρήσεων και οι εξαγορές με κοινοτική διάσταση ελέγχονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (εφεξής Επιτροπή) και σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί να απαγορευθούν, εφόσον αναμένεται να οδηγήσουν σε σημαντική μείωση του ανταγωνισμού. Ακόμη, οι κρατικές ενισχύσεις υπέρ ορισμένων επιχειρήσεων ή προϊόντων οι οποίες οδηγούν σε στρεβλώσεις του ανταγωνισμού απαγορεύονται, αλλά είναι δυνατόν σε ορισμένες περιπτώσεις να γίνονται δεκτές. Με ορισμένες εξαιρέσεις, οι διατάξεις περί ανταγωνισμού ισχύουν επίσης για τις δημόσιες επιχειρήσεις, τις δημόσιες υπηρεσίες και τις υπηρεσίες γενικού συμφέροντος.

Νομική βάση

- Άρθρα 101 έως 109 της ΣΛΕΕ και πρωτόκολλο αριθ. 27 σχετικά με την εσωτερική αγορά και τον ανταγωνισμό, το οποίο διασαφηνίζει ότι η μη νόθευση του ανταγωνισμού αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της εσωτερικής αγοράς, σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 3 της ΣΕΕ·
- Ο κανονισμός για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων (κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 139/2004 του Συμβουλίου) και οι κανόνες εφαρμογής του (κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 802/2004 της Επιτροπής)
- άρθρα 37, 106 και 345 της ΣΛΕΕ, όσον αφορά τις δημόσιες επιχειρήσεις, καθώς και άρθρα 14, 59, 93, 106, 107, 108 και 114 της ΣΛΕΕ, όσον αφορά τις δημόσιες υπηρεσίες, τις υπηρεσίες γενικού συμφέροντος και τις υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος· πρωτόκολλο αριθ. 26 σχετικά με τις υπηρεσίες γενικού συμφέροντος· άρθρο 36 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων.

Στόχοι

Ο θεμελιώδης στόχος των κανόνων ανταγωνισμού της ΕΕ είναι η διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς. Ο αποτελεσματικός ανταγωνισμός επιτρέπει στις επιχειρήσεις να ανταγωνίζονται επί ίσοις όροις σε όλα τα κράτη μέλη, ενώ παράλληλα τους ασκεί πίεση, ώστε να προσπαθούν διαρκώς να προσφέρουν τα καλύτερα προϊόντα στις καλύτερες δυνατές τιμές για τους καταναλωτές. Κάτι, που με τη σειρά του, αποτελεί κινητήριο δύναμη για την καινοτομία και τη μακροπρόθεσμη οικονομική ανάπτυξη. Η πολιτική ανταγωνισμού αποτελεί, επομένως, βασικό εργαλείο για την υλοποίηση μιας ελεύθερης και δυναμικής εσωτερικής αγοράς και την προώθηση της γενικότερης οικονομικής ευημερίας. Η πολιτική ανταγωνισμού της ΕΕ εφαρμόζεται επίσης σε επιχειρήσεις εκτός ΕΕ που δραστηριοποιούνται στην εσωτερική αγορά.

Οι κοινωνικές, οικονομικές, γεωπολιτικές και τεχνολογικές αλλαγές θέτουν συνεχώς νέες προκλήσεις για την πολιτική ανταγωνισμού της ΕΕ. Αυτές οι νέες εξελίξεις υποχρεώνουν τους υπευθύνους χάραξης πολιτικής να αξιολογούν κατά πόσον η τρέχουσα εργαλειοθήκη της πολιτικής ανταγωνισμού εξακολουθεί να παρέχει αποτελεσματικά εργαλεία για την επίτευξη του πρωταρχικού της στόχου ή αν χρειάζεται προσαρμογή. Η νέα Ευρωπαϊκή Επιτροπή, που ανέλαβε καθήκοντά τον Δεκέμβριο του 2019, πρόκειται να επανεξετάσει το σύνολο των κανόνων για την αντιμονοπωλιακή νομοθεσία, τις συγχωνεύσεις και τις κρατικές ενισχύσεις^[1]. Επιπλέον, λόγω της πανδημίας COVID-19, οι επιχειρήσεις, οι καταναλωτές και εν γένει η οικονομία βίωσαν ιδιαίτερες προκλήσεις. Χρειάστηκε να ληφθεί μια σειρά μέτρων όσον αφορά τον ανταγωνισμό, ώστε να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά οι εν λόγω προκλήσεις.

Εργαλειοθήκη της πολιτικής ανταγωνισμού

Σε γενικές γραμμές, η εργαλειοθήκη της πολιτικής ανταγωνισμού της ΕΕ περιλαμβάνει κανόνες σχετικά με την αντιμονοπωλιακή νομοθεσία, τον έλεγχο των συγκεντρώσεων, τις κρατικές ενισχύσεις και τις δημόσιες επιχειρήσεις και υπηρεσίες. Το σκέλος της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας αποσκοπεί στην αποκατάσταση των συνθηκών ανταγωνισμού, εάν οι αθέμιτες συμπεριφορές των επιχειρήσεων (π.χ. καρτέλ ή κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης) προκαλούν στρεβλώσεις. Το σκέλος των εργαλείων της πολιτικής ανταγωνισμού που αφορά τα προληπτικά μέτρα περιλαμβάνει τον έλεγχο των συγκεντρώσεων και τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις. Σκοπός του ελέγχου των συγκεντρώσεων είναι να προληφθούν πιθανές στρεβλώσεις του ανταγωνισμού αξιολογώντας εκ των προτέρων εάν μια πιθανή συγκέντρωση ή εξαγορά θα μπορούσε να έχει αντίκτυπο περιοριστικό του ανταγωνισμού. Οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις αποσκοπούν στην πρόληψη της αδικαιολόγητης κρατικής παρέμβασης, όταν η προτιμησιακή μεταχείριση συγκεκριμένων επιχειρήσεων ή τομέων στρεβλώνει, ή ενδέχεται να στρεβλώσει, τον ανταγωνισμό και επηρεάζει αρνητικά το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών. Οι υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος

[1] Για τη δημόσια διαβούλευση όσον αφορά την πολιτική ανταγωνισμού και την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, βλ.: https://ec.europa.eu/competition/information/green_deal/index_en.html. Για περισσότερες πληροφορίες όσον αφορά το προβλεπόμενο χρονοδιάγραμμα για την επανεξέταση της αντιμονοπωλιακής πολιτικής και της πολιτικής για τις συγχωνεύσεις για την περίοδο 2019-2022, βλ. https://ec.europa.eu/competition/antitrust/legislation/timeline_table_M_AT_final.pdf.

(ΥΓΟΣ) έχουν ιδιαίτερη σημασία για τους πολίτες και υπόκεινται σε ειδικούς κανόνες στο πλαίσιο των κρατικών ενισχύσεων, με σκοπό την προώθηση της κοινωνικής και εδαφικής συνοχής, του υψηλού επιπέδου ποιότητας, της ασφάλειας, της οικονομικής προσιτότητας, και της ίσης μεταχείρισης.

A. Πλήρης απαγόρευση των περιοριστικών του ανταγωνισμού συμφωνιών (άρθρο 101 της ΣΛΕΕ)

Εάν, αντί να ανταγωνίζονται μεταξύ τους, οι εταιρείες συμφωνούσαν να μειώσουν τον ανταγωνισμό, κάτι τέτοιο θα στρέβλωνε τους ίσους όρους ανταγωνισμού και, με τη σειρά του, θα προκαλούσε ζημία στους καταναλωτές και σε άλλες επιχειρήσεις. Για τον λόγο αυτόν απαγορεύονται και είναι άκυρες (παράγραφος 2) όλες οι συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων οι οποίες έχουν ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα την παρεμπόδιση και τον περιορισμό του ανταγωνισμού και δύνανται να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών (παράγραφος 1). Κάτι τέτοιο περιλαμβάνει, για παράδειγμα, ρητές συμφωνίες (όπως καρτέλ) και εναρμονισμένες πρακτικές για τον καθορισμό των τιμών ή τον περιορισμό της παραγωγής, ή τη διαίρεση της αγοράς μεταξύ των επιχειρήσεων (οι λεγόμενες και ρήτρες εδαφικής προστασίας). Αυτά τα είδη συμφωνιών θεωρείται σε κάθε περίπτωση ότι βλάπτουν τον ανταγωνισμό και ως εκ τούτου απαγορεύονται χωρίς εξαίρεση.

Ωστόσο, άλλα είδη συμφωνιών μπορεί να εξαιρούνται, υπό την προϋπόθεση ότι συμβάλλουν στη βελτίωση της παραγωγής ή της διανομής των προϊόντων ή στην προώθηση της τεχνικής ή οικονομικής προόδου. Για παράδειγμα, οι συμφωνίες για τον επιμερισμό του κόστους ή του κινδύνου μεταξύ των εταιρειών ή για την επιτάχυνση της καινοτομίας μέσω της συνεργασίας στην έρευνα και ανάπτυξη (E&A) θα μπορούσαν να αποφέρουν σημαντικά οικονομικά οφέλη. Για τη χορήγηση ανάλογων εξαιρέσεων θα πρέπει οι καταναλωτές να λαμβάνουν ένα δίκαιο τμήμα από το όφελος που προκύπτει, ενώ οι συμφωνίες δεν θα επιβάλλουν περιττούς περιορισμούς ή δεν θα αποσκοπούν στην κατάργηση του ανταγωνισμού επί σημαντικού τμήματος των προϊόντων που αφορούν (παράγραφος 3). Αντί να χορηγούνται κατά περίπτωση, οι εξαιρέσεις αυτές διέπονται συνήθως από τους κανονισμούς απαλλαγής κατά κατηγορία.

Οι κανονισμοί αυτοί καλύπτουν ομάδες παρόμοιων, ειδικών συμφωνιών με συγκρίσιμες επιπτώσεις στον ανταγωνισμό. Η Επιτροπή επανεξετάζει επί του παρόντος τον [κανονισμό απαλλαγής κατά κατηγορία των κάθετων συμφωνιών\[2\]](#), καθώς και τους δύο [οριζόντιους κανονισμούς απαλλαγής κατά κατηγορία\[3\]](#) σε συνδυασμό με τις σχετικές κατευθυντήριες γραμμές. Στόχος της επανεξέτασης είναι να καθοριστεί κατά πόσον οι κανονισμοί αυτοί εξακολουθούν να λαμβάνουν δεόντως υπόψη τις εξελίξεις της αγοράς και αν εξακολουθούν να είναι κατάλληλοι για τον επιδιωκόμενο σκοπό.

Επιπλέον, ορισμένες συμφωνίες δεν θεωρούνται παραβάσεις εάν είναι ήσσονος σημασίας και έχουν μικρό αντίκτυπο στην αγορά (αρχή de minimis), ακόμη και αν δεν πληρούν τις προϋποθέσεις απαλλαγής βάσει του άρθρο 101 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ (οι λεγόμενες «συμφωνίες ήσσονος σημασίας»). Αυτές οι συμφωνίες θεωρούνται συχνά χρήσιμες για την συνεργασία μεταξύ των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων. Ωστόσο, οι συμφωνίες που έχουν ως σκοπό τον περιορισμό του ανταγωνισμού δεν μπορεί να θεωρούνται [ήσσονος σημασίας\[4\]](#).

Μετά την επιδημιολογική έξαρση της νόσου COVID-19, η Επιτροπή εξέδωσε, τον Απρίλιο του 2020, [ανακοίνωση για τη θέσπιση προσωρινού πλαισίου](#), που παρέχει καθοδήγηση, όσον αφορά τις αντιμονοπωλιακές πρακτικές, στις εταιρείες που συνεργάζονται για την αύξηση της παραγωγής και τη βελτιστοποίηση της προσφοράς, ιδίως, νοσοκομειακών φαρμάκων που απαιτούνται άμεσα για την αντιμετώπιση της κρίσης.

B. Απαγόρευση καταχρηστικής εκμετάλλευσης δεσπόζουσας θέσης (άρθρο 102 της ΣΛΕΕ)

Εάν μια επιχείρηση που κατέχει θέση ισχύος («δεσπόζουσα θέση») σε μια συγκεκριμένη αγορά προβαίνει σε καταχρηστική εκμετάλλευση της θέσης αυτής (π.χ. χρεώνοντας τους πελάτες της υπερβολικά υψηλές τιμές), θα ζημίωνε εξίσου τους καταναλωτές και τους ανταγωνιστές. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η εν λόγω συμπεριφορά απαγορεύεται βάσει της νομοθεσίας περί ανταγωνισμού της ΕΕ. Μία από τις σημαντικότερες περιπτώσεις κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης κορυφώθηκε με την έκδοση της [απόφασης κατά της Microsoft το 2004](#)^[5]. Η Επιτροπή διαπίστωσε ότι η Microsoft είχε καταχραστεί τη δεσπόζουσα θέση της σε λειτουργικά συστήματα για προσωπικούς υπολογιστές, παρακρατώντας κρίσιμες πληροφορίες διαλειτουργικότητας από τους ανταγωνιστές της, πράγμα που σημαίνει ότι οι πάροχοι ανταγωνιστικών συστημάτων δεν ήταν σε θέση να ανταγωνιστούν αποτελεσματικά.

Ως δεσπόζουσα θέση νοείται η «θέση οικονομικής ισχύος που κατέχει μια επιχείρηση, πράγμα που της επιτρέπει να εμποδίζει τη διατήρηση αποτελεσματικού ανταγωνισμού στην οικεία αγορά και της προσφέρει, σε σημαντικό βαθμό, τη δυνατότητα ανεξάρτητης, έναντι των ανταγωνιστών της, των πελατών της [και τελικά των καταναλωτών, συμπεριφοράς](#)»^[6]. Η δεσπόζουσα θέση αξιολογείται σε σχέση με το σύνολο ή σημαντικό τμήμα της εσωτερικής αγοράς. Το μέγεθος της αγοράς που λαμβάνεται υπόψη εξαρτάται από τη φύση των προϊόντων, την ύπαρξη εναλλακτικών προϊόντων, καθώς και την συμπεριφορά ή την προθυμία των καταναλωτών να επιλέξουν εναλλακτικές λύσεις. Η Επιτροπή πρόκειται να επανεξετάσει από όλες τις πλευρές την προσέγγισή της όσον αφορά τον ορισμό της σχετικής αγοράς^[7].

Η δεσπόζουσα θέση δεν συνιστά από μόνη της παραβίαση της νομοθεσίας περί ανταγωνισμού της ΕΕ, και οι κάτοχοι των θέσεων αυτών επιτρέπεται να ανταγωνίζονται με βάση την αξία, όπως κάθε άλλη επιχείρηση. Ωστόσο, η δεσπόζουσα θέση εκχωρεί σε μια επιχείρηση την ευθύνη να διασφαλίζει ότι η συμπεριφορά της δεν στρεβλώνει τον ανταγωνισμό. Αυτό σημαίνει ότι η ίδια συμπεριφορά, αν ασκείται από επιχείρηση που δεν κατέχει δεσπόζουσα θέση, δεν είναι κατ' ανάγκη παράνομη. Τα παραδείγματα συμπεριφοράς που θα ισοδυναμούσαν με κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης περιλαμβάνουν τον καθορισμό τιμών σε επίπεδο κάτω του κόστους (θήρευση), τη χρέωση υπερβολικών τιμών, τις πρακτικές δέσμευσης και ομαδικής πώλησης, και την άρνηση συνεργασίας με ορισμένους ομολόγους. Το άρθρο 102 της ΣΛΕΕ περιέχει έναν μη εξαντλητικό κατάλογο καταχρηστικών πρακτικών.

[6] ΔΕΕ (υπόθεση αριθ. 27/76, United Brands).

[7] https://ec.europa.eu/competition/consultations/2020_market_definition_notice/index_en.html.

Γ. Διαδικασία ελέγχου των συγκεντρώσεων

Οι συγκεντρώσεις ή οι εξαγορές μπορούν να είναι επωφελείς για τις επιχειρήσεις και την οικονομία στο σύνολό της, καθώς μπορούν να οδηγήσουν σε βελτίωση της αποτελεσματικότητας, σε συνέργειες και σε οικονομίες κλίμακας. Ωστόσο, εάν έχουν συνέπεια την ενίσχυση της ισχύος στην αγορά ή την αύξηση της ισχύος στην αγορά, μπορούν επίσης να αποδυναμώσουν τον ανταγωνισμό. Πρόκειται για τον λόγο για τον οποίο ορισμένες συγκεντρώσεις και εξαγορές πρέπει να εξετάζονται και να μην ολοκληρώνονται πριν λάβουν άδεια.

Σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 139/2004, οι συγκεντρώσεις που ενδέχεται να παρακωλύουν σημαντικά τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό στην κοινή αγορά ή σε σημαντικό τμήμα της, ιδίως ως αποτέλεσμα της δημιουργίας ή της ενίσχυσης μια δεσπόζουσας θέσης, κηρύσσονται ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά (άρθρο 2 παράγραφος 3). Η Επιτροπή πρέπει να ενημερώνεται σχετικά με τις σχεδιαζόμενες συγκεντρώσεις, εάν η προκύπτουσα επιχείρηση υπερβαίνει ορισμένα όρια (οι αποκαλούμενες «συγκεντρώσεις κοινοτικών διαστάσεων»). Κάτω από τα όρια αυτά, οι εθνικές αρχές ανταγωνισμού μπορούν να εξετάζουν τις συγκεντρώσεις. Οι κανόνες για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων ισχύουν επίσης για εταιρείες που εδρεύουν εκτός ΕΕ, εφόσον αυτές δραστηριοποιούνται στην εσωτερική αγορά.

Η διαδικασία εξέτασης ενεργοποιείται όταν αποκτάται έλεγχος επί άλλων επιχειρήσεων (άρθρο 3 παράγραφος 1). Μετά την αξιολόγηση των πιθανών επιπτώσεων της συγκέντρωσης στον ανταγωνισμό, η Επιτροπή μπορεί να την εγκρίνει ή να την απορρίψει, ή μπορεί να χορηγήσει έγκριση επιβάλλοντας όρους και υποχρεώσεις (άρθρο 8). Δεν πραγματοποιείται συστηματικός και εκ των υστέρων έλεγχος ούτε διαχωρισμός συνδεδεμένων επιχειρήσεων.

Το 2014 η Επιτροπή πραγματοποίησε διαβούλευση για πιθανές τροποποιήσεις [στους κανόνες περί συγκεντρώσεων της ΕΕ\[8\]](#) που είχε στόχο τη βελτίωση της αλληλεπίδρασης μεταξύ των κανόνων σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο. Το αποτέλεσμα της διαδικασίας αυτής εξακολουθεί να εκκρεμεί.

Δ. Απαγόρευση ενισχύσεων (άρθρο 107 ΣΛΕΕ)

Η ΣΛΕΕ περιέχει γενική απαγόρευση των κρατικών ενισχύσεων (παράγραφος 1), προκειμένου να αποφευχθούν στρεβλώσεις του ανταγωνισμού στην εσωτερική αγορά που θα μπορούσαν να προκύψουν από τη χορήγηση επιλεκτικών πλεονεκτημάτων σε ορισμένες επιχειρήσεις. Απαγορεύονται όλες οι άμεσες ενισχύσεις που χορηγούνται από τα κράτη μέλη (π.χ. μη επιστρεφόμενες επιδοτήσεις, τα δάνεια με ευνοϊκούς όρους, οι φορολογικές απαλλαγές, οι εισφοροαπαλλαγές, οι εγγυήσεις δανείων). Απαγορεύονται επίσης οποιαδήποτε άλλα πλεονεκτήματα που χορηγούνται ως προτιμησιακή μεταχείριση σε συγκεκριμένες επιχειρήσεις ή τομείς δραστηριότητας που στρεβλώνουν, ή ενδέχεται να στρεβλώσουν, τον ανταγωνισμό και επηρεάζουν αρνητικά το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών.

Η ΣΛΕΕ αφήνει περιθώρια για τη χορήγηση ορισμένων εξαιρέσεων από την εν λόγω γενική απαγόρευση, εφόσον μπορούν να δικαιολογηθούν από συγκεκριμένους γενικούς στόχους πολιτικής (παράγραφοι 2 και 3), για παράδειγμα αντιμετώπιση σοβαρών οικονομικών διαταραχών ή για λόγους κοινού ευρωπαϊκού συμφέροντος.

Πρόσφατο παράδειγμα αποτελεί το προσωρινό πλαίσιο για τη λήψη μέτρων σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις με σκοπό τη στήριξη της οικονομίας κατά τη διάρκεια της τρέχουσας επιδημιολογικής έξαρσης της νόσου COVID-19^[9], το οποίο θεσπίστηκε για την αντιμετώπιση σοβαρών οικονομικών διαταραχών που προκάλεσε η πανδημία^[10]. Στο παρελθόν είχαν ληφθεί παρόμοια μέτρα στο πλαίσιο της [παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης\[11\]](#) για την πρόληψη σοβαρών αρνητικών δευτερογενών επιπτώσεων για ολόκληρο το χρηματοπιστωτικό σύστημα λόγω της πτώχευσης ενός μεμονωμένου χρηματοπιστωτικού ιδρύματος.

Τα κράτη μέλη υποχρεούνται να κοινοποιούν στην Επιτροπή κάθε σχεδιαζόμενη κρατική ενίσχυση, εκτός εάν καλύπτονται από γενική απαλλαγή κατά κατηγορία (όπως ορίζεται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 800/2008) ή εφαρμόζεται η αρχή de minimis. Το μέτρο κρατικής ενίσχυσης μπορεί να εφαρμοστεί μόνο εάν η Επιτροπή έχει χορηγήσει έγκριση. Η Επιτροπή έχει επίσης την εξουσία να ανακτά ασυμβίβαστες κρατικές ενισχύσεις. Σε μια σειρά αποφάσεων της, η Επιτροπή έκρινε ότι η προτιμησιακή φορολογική μεταχείριση ορισμένων μεμονωμένων επιχειρήσεων σε ορισμένα κράτη μέλη συνιστά παράνομη ενίσχυση που πρέπει να ανακτηθεί. Στο πλαίσιο αυτό, το 2016 η Επιτροπή ζήτησε από την Ιρλανδία να ανακτήσει από την Apple φόρους ύψους 13 δισεκατομμυρίων EUR. Η απόφαση προσβλήθηκε τόσο από την Apple όσο και από την Ιρλανδία και η υπόθεση εξακολουθεί να εκκρεμεί.

E. Δημόσιες υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος (ΥΓΟΣ)

Σε ορισμένα κράτη μέλη, ορισμένες βασικές υπηρεσίες (π.χ. ηλεκτρισμός, ταχυδρομεία και σιδηροδρομικές μεταφορές) εξακολουθούν να παρέχονται από δημόσιες επιχειρήσεις ή από επιχειρήσεις που ελέγχονται από τις δημόσιες αρχές. Οι υπηρεσίες αυτές θεωρούνται υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος (ΥΓΟΣ) και υπόκεινται σε ειδικούς κανόνες στο πλαίσιο του πλαισίου της ΕΕ για τις κρατικές ενισχύσεις. Οι ΥΓΟΣ είναι οικονομικές δραστηριότητες ιδιαίτερης σημασίας για τους πολίτες και οι οποίες δεν θα μπορούσαν να παράγονται μόνο από τις δυνάμεις της αγοράς, τουλάχιστον όχι με τη μορφή μιας οικονομικά προσιτής υπηρεσίας, χωρίς διακρίσεις, για όλους. Η ΣΛΕΕ επισημαίνει τη σημασία των υπηρεσιών αυτών, την ποικιλομορφία τους, τη μεγάλη διακριτική ευχέρεια που διαθέτουν οι εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές σχετικά, καθώς και την αρχή της καθολικής πρόσβασης. Στο άρθρο 36 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, επίσης αναγνωρίζεται η πρόσβαση των πολιτών της Ένωσης στις ΥΓΟΣ, στο πλαίσιο της ενίσχυσης της κοινωνικής και εδαφικής συνοχής της Ένωσης.

Επιβολή

Η αυστηρή και αποτελεσματική επιβολή των κανόνων ανταγωνισμού της ΕΕ είναι ουσιαστικής σημασίας για τη διασφάλιση της επίτευξης των στόχων της πολιτικής ανταγωνισμού. Η Επιτροπή είναι το κύριο όργανο με αρμοδιότητα τη διασφάλιση της ορθής εφαρμογής των κανόνων αυτών και διαθέτει ευρείες εξουσίες ελέγχου και επιβολής.

[9] [Ενοποιημένη έκδοση του πλαισίου](#).

[10] Για περισσότερες πληροφορίες βλ.: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/what_is_new/covid_19.html

Επιπλέον, από την 1η Μαΐου 2004, στο πλαίσιο της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας (άρθρα 101 και 102 ΣΛΕΕ), οι αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών έχουν αναλάβει ορισμένα καθήκοντα επιβολής της νομοθεσίας περί ανταγωνισμού. Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1/2003 του Συμβουλίου επέτρεψε τον ενισχυμένο ρόλο επιβολής των εθνικών αρχών ανταγωνισμού και δικαστηρίων, ο οποίος ενισχύθηκε περαιτέρω με [την οδηγία \(ΕΕ\) 2019/1\[12\]](#). Σε ένα τέτοιο αποκεντρωμένο πλαίσιο επιβολής, ο αποτελεσματικός συντονισμός μεταξύ των εθνικών και των ευρωπαϊκών αρχών επιβολής του ανταγωνισμού είναι καίριας σημασίας. Επομένως, το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Ανταγωνισμού (ΕΔΑ), που αποτελείται από τις εθνικές αρχές ανταγωνισμού και την Επιτροπή, χρησιμεύει ως πλατφόρμα για την ανταλλαγή πληροφοριών με στόχο τη βελτίωση του συντονισμού κατά την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού.

Στον τομέα της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας, [η οδηγία για τις αγωγές αποζημίωσης\[13\]](#) εκδόθηκε το 2014 για να ενισχύσει το αποτρεπτικό αποτέλεσμα έναντι απαγορευμένων συμφωνιών (καρτέλ και κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης) και να παράσχει καλύτερη προστασία στους καταναλωτές. Διευκολύνει τη διαδικασία για την αποκατάσταση της ζημίας που προκαλείται στους πολίτες ή σε άλλες επιχειρήσεις από παραβίαση της νομοθεσίας περί ανταγωνισμού.

Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

Όσον αφορά την πολιτική ανταγωνισμού, ο κυριότερος ρόλος του Κοινοβουλίου είναι ο έλεγχος της εκτελεστικής εξουσίας. Το αρμόδιο για θέματα ανταγωνισμού μέλος της Επιτροπής εμφανίζεται, περισσότερες από μία φορές κατά τη διάρκεια του έτους, ενώπιον της Επιτροπής Οικονομικής και Νομισματικής Πολιτικής (ECON), προκειμένου να εξηγήσει τη στρατηγική του και να συζητήσει ορισμένες αποφάσεις.

Όσον αφορά τη θέσπιση νομοθεσίας για την πολιτική ανταγωνισμού, το Κοινοβούλιο συμμετέχει συνήθως μόνο μέσω της διαδικασίας διαβούλευσης. Η επιρροή που διαθέτει, επομένως, είναι περιορισμένη σε σύγκριση με αυτήν της Επιτροπής και του Συμβουλίου. Το Κοινοβούλιο έχει ζητήσει επανειλημμένα, μεταξύ άλλων, στα ετήσια ψηφίσματά του σχετικά με την ετήσια έκθεση της Επιτροπής για την πολιτική ανταγωνισμού, την εφαρμογή της συνήθους νομοθετικής διαδικασίας και για το δίκαιο του ανταγωνισμού.

Μάλιστα, πιο πρόσφατα, η συνήθης νομοθετική διαδικασία εφαρμόστηκε για την έγκριση της προαναφερθείσας οδηγίας, σχετικά με τις αγωγές αποζημίωσης και για τα μέτρα ενίσχυσης των εθνικών αρχών ανταγωνισμού των κρατών μελών. Σε αμφότερες τις περιπτώσεις, το Κοινοβούλιο ενήργησε ως συννομοθέτης (με την ECON ως αρμόδια επί της ουσίας επιτροπή). Ήταν σημαντικό για τους βουλευτές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου να εξασφαλίσουν στους καταναλωτές πλήρη αποζημίωση για τη ζημία που υπέστησαν και ταυτόχρονα να διασφαλίσουν ότι δεν θα υπάρξει εν προκειμένω υπερβολική αντιστάθμιση. Έχοντας υπόψη το συμφέρον των καταναλωτών, οι βουλευτές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι οι αποφάσεις των εθνικών αρχών που είναι αρμόδιες για θέματα ανταγωνισμού αποδεικνύουν εκ πρώτης όψεως την ύπαρξη παραβίασης της νομοθεσίας περί ανταγωνισμού. Τόνισαν επίσης πόσο σημαντικό είναι για τις αρχές ανταγωνισμού να είναι σε θέση να διατάσσουν τη λήψη προσωρινών μέτρων σε διαδικασίες ανταγωνισμού.

Κατά τη διάρκεια της όγδοης νομοθετικής περιόδου, τρεις ειδικές επιτροπές φορολογικών αποφάσεων και άλλων μέτρων παρόμοιας φύσης ή αποτελέσματος (TAXE, TAX2, TAX3) εξέτασαν τα μέτρα που λήφθηκαν για την αξιολόγηση της συμβατότητας των φορολογικών αποφάσεων στα κράτη μέλη με τους κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων και ασχολήθηκαν με το ζήτημα της περαιτέρω αποσαφήνισης των κανόνων για την αμοιβαία ανταλλαγή πληροφοριών.

Το Κοινοβούλιο εξακολουθεί να παρακολουθεί τις εξελίξεις στην πολιτική ανταγωνισμού και τις εργασίες της Επιτροπής στον τομέα αυτό. Η ειδική ομάδα εργασίας της επιτροπής ECON για την πολιτική ανταγωνισμού και τα ετήσια ψηφίσματα του Κοινοβουλίου σχετικά με την ετήσια έκθεση της Επιτροπής για την πολιτική ανταγωνισμού παρέχουν πολιτική συμβολή και καθοδήγηση όσον αφορά την άποψη του Κοινοβουλίου για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της πολιτικής ανταγωνισμού στην κοινωνία μας.

Radostina Parenti
12/2020

